

Suomen startup-yhteisö ry

Talousvaliokunnalle

Asia: Lausunto asiasta HE 109/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Suomen startup-yhteisö on huolissaan julkisen talouden kestävydestä, sillä julkisen talouden alijäämän arvioidaan vuonna 2025 olevan -3,2 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen tilanteessa, jossa talouden arvioidaan kehittyvän myönteisesti. Suomen talous on kroonisesti alijäämäinen, eikä edes kohtuulliseksi arvioitu talouskehitys näyttäisi viedän sitä kovinkaan lähelle tasapainoa.

Valtiontalouden kestävyuden kannalta on kuitenkin kiitettävää, että hallitus on kyennyt sopeuttamaan jossain määrin julkisia menoja, joiden ansiosta julkisen talouden alijäämän arvellaan jäävän pienemmäksi, mitä se olisi ollut ilman sopeutuksia.

Suomen startup-yhteisö haluaa huomauttaa, että julkistalous on Suomessa jo niin heikossa kunnossa, ettei todennäköisesti edes kunnanhimoisilla sopeutuksilla tulla saavuttamaan tarvittavaa julkisen talouden tasapainoa.

Suomen on investoitava työn tuottavuutta lisääviin toimenpiteisiin, uusiin teknologioihin ja yrityksiin. Pitkän aikavälin tuottavuuskasvu on keskeinen komponentti myös julkisen talouden kestävyuden kannalta. Uudet yritykset ovat yleensä niitä, jotka tuovat markkinoille uusia aiempaa parempia ja tehokkaampia toimintatapoja, joiden avulla voidaan nopeuttaa pitkän aikavälin talouskasvua.

Työperäinen maahanmuutto

Suomen startup-yhteisö arvioi työperäisen maahanmuuton helpottamisen ja maahantuloprosessin lyhentämisen vaikuttavan myönteisesti julkisen talouden tasapainoon. Erityisesti korkeasti koulutetun työvoiman ja osaamis pulaa paikkaavan työvoiman saaminen Suomeen on tärkeää. Nopeampi maahantulo tarkoittaa, että työt voidaan aloittaa aikaisemmin ja kansantalouden tuotannon volyymi kasvaa. Uudistusten todellinen vaikutus riippuu siitä, kuinka monta päivää aiemmin työt voidaan keskimäärin aloittaa nopeutuksen seurauksena ja kuinka suurta osaa maahanmuuttajista prosessien nopeutus koskee. Aiempi työn aloitus lisää joka tapauksessa kansantaloudessa tehtyjen työpäivien määrää.

Suomen startup-yhteisö pitää tärkeänä, että hallitus on valmis satsaamaan nopeampiin maahantulo prosesseihin etenkin työperäisen maahanmuuton osalta. Työperusteisten oleskelulupien osalta on tavoiteltava kuukauden enimmäiskäsittelyaikaa ja erityisasiantuntijoiden osalta viikon enimmäiskäsittelyaikaa, joka on edistysaskel maahanmuuton helpotuksen ja osaavan työvoiman saapumiseen Suomeen. On kuitenkin syytä huomioida, että maahantuloprosessissa Migrin myöntämät työluvut ovat vain pieni osa kokonaisuutta. Maahantuloprosessiin on laskettava mukaan esimerkiksi kotikuntarekisteröinnit, pankkitilien avaaminen ja vahvan tunnistautumisvälineen käyttöönotto. Kaikki tämä on saatava toimimaan alle kahdessa viikossa.

Tätä edesauttaa myös sisäministeriön asettama toiminnallinen tulostavoite maahanmuuttovirastolle, jossa parannetaan ulkomaisen työvoiman saatavuutta sujuvoittamalla luvan saamista ja varmistetaan kustannustehokas oleskelulupajärjestelmä. Kuitenkaan näitä koskevat leikkaukset eivät palvele edistystä. Vuoden 2025 talousarviossa kotouttamiseen on tehty merkittäviä leikkauksia. Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistämisen määrärahoja on vähennetty noin 2,3 miljoonalla eurolla edellisvuoteen verrattuna, vuoden 2024 talousarvion ollessa 4,85 miljoonaa euroa ja vuoden 2025 talousarvioehdotuksessa 2,56 miljoonaa euroa. Tämä tarkoittaa, että

kotouttamispalveluiden kehittämiseen, mukaan lukien kotoutumiskoulutus ja palvelujen yhdistäminen, on käytettävissä vähemmän varoja tulevana vuonna.

Talousarviossa voi nähdä ristiriidan siinä, että kotouttamisen tärkeyttä korostetaan samalla kun määrärahoja leikataan. Vaikka hallitus on asettanut tavoitteekseen edistää työperäistä maahanmuuttoa ja helpottaa maahanmuuttajien integroitumista työmarkkinoille, kotouttamisen määrärahojen vähentäminen voi vaikeuttaa näiden tavoitteiden saavuttamista. Leikkaukset voivat johtaa resurssipulaan kotoutumispalveluissa, kuten kielikoulutuksessa ja työllistymisen tukemisessa, mikä taas saattaa heikentää maahanmuuttajien mahdollisuuksia integroitua suomalaiseen yhteiskuntaan ja työelämään. Tämä voi pitkällä aikavälillä haitata työperäisen maahanmuuton hyödyntämistä taloudellisen kasvun ja työvoimapulan ratkaisemiseksi.

Suomen startup-yhteisö suhtautuu erittäin positiivisesti budjettiriihen kirjaukseen, jossa digipalveluiden helpottamiseen allokoidaan ensi vuodelle 1.8 miljoonaa. Raha on tarkoitettu yksinkertaistamaan maahantuloprosessissa hyvin keskeistä tunnistautumisprosessia. Tämä on yksi tärkeä askel, jotta ns yhden luukun periaate voi toteutua ja prosessi nopeutua. Nyt tulee kuitenkin varmistaa, että ko raha kohdennetaan tehokkaisiin toimenpiteisiin ja oikealle taholle. Tällä hetkellä epävarmuutta tältä osin on paljon.

T&K rahoitus

Vuoden 2025 talousarviesityksessä valtion tutkimus- ja kehittämismenot (T&K) nousevat noin 2,91 miljardiin euroon, jota Suomen startup-yhteisö pitää erinomaisena asiana. Tämä tarkoittaa noin 280 miljoonan euron lisäystä verrattuna edellisvuoteen. Tavoitteena on nostaa julkinen T&K-rahoitus 1,2 prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. Tutkimus- ja kehitysrahoitus on tärkeä osa kasvua, sillä se edistää kilpailukykyä ja talouskasvua. Kasvavat T&K-investoinnit auttavat Suomea erottumaan kansainvälisesti houkuttelevana kohteena innovatiivisille ja kasvuhakuisille yrityksille. Lisäksi lisääntynyt T&K-toiminta voi luoda uusia työpaikkoja ja parantaa osaamisen tasoa, mikä puolestaan edistää Suomen taloudellista kasvua ja hyvinvointia.

Rahoitusta kanavoidaan riskipitoisiin projekteihin, joiden tarkoituksena on tukea innovaatioita ja teknologista kehitystä, on loistavaa startupeille, sillä tämä luo pitkäjänteistä rahoitusta tutkimukseen, tukien erityisesti uusia ja innovatiivisia aloja, joilla on potentiaalia kasvaa ja luoda työpaikkoja.

Hallitus on sitoutunut parantamaan T&K-rahoituksen osuutta julkisessa taloudessa, ja tämä tulee vaikuttamaan tuleviin investointeihin tutkimukseen ja innovaatioihin. Tämä tarjoaa startup-yrityksille enemmän mahdollisuuksia kehittää uusia tuotteita ja palveluita. Lisäksi se voi johtaa lisääntyneisiin yhteistyömahdollisuuksiin yliopistojen, tutkimuslaitosten ja yritysten välillä. Nämä parannukset ovat myös uusien startupien synnulle otollisia ja etenkin teknologia-alan startupit hyötyvät T&K-rahoituksen noususta.

Toisaalta hallituksen esittämä TKI verotulovähennys ei kaikilta osin palvele startup-kenttää. Monesti yrityksellä ei ole vielä tuloa, jolloin verovähennystä ei voida toteuttaa. Ratkaisuna tässä olisi, että vähennyksen voisi toteuttaa esim 10v aikana tai että vähennyksen osuus maksettaisiin yritykselle rahana. Vastaava järjestelmä on käytössä esimerkiksi Ranskassa.

Verotus

Talousarvioesityksessä on linjattu, että työn verotusta kevennetään erityisesti pieni- ja keskituloisten osalta. Veronkevennykset voivat tehdä alkuvaiheen startupeille työntekijöiden palkkaamisesta edullisempaa ja samalla houkuttelevampaa.

Hallitus on myös sitoutunut veropolitiikallaan tukemaan yrittäjyyttä ja kotimaista omistajuutta. Tämä voi edesauttaa uusien innovaatioiden ja startupien syntyyn Suomessa, jota Suomen startup-yhteisö pitää hyvänä asiana. Lisäksi kotimainen omistajuus ja yrittäjyys saavat tukea, mikä voi rohkaista sijoittajia sijoittamaan enenevästi suomalaisiin startupeihin. Startupit tarvitsevat usein riskipääomaa alkuvaiheen kasvuun, ja pääomasijoitusten verotus vaikuttaa siihen, kuinka houkuttelevaa sijoittaminen startup-yrityksiin on. Pääomasijoitusten verotuksen kevennykset tai kotimaisten sijoittajien kannustaminen voivat parantaa siis rahoituksen saatavuutta.

Suomen startupyhteisö kannustaa hallitusta jatkossa pohtimaan verotuksellisia porkkanoita, joilla osaajia saadaan houkuteltua entistä tehokkaammin Suomeen. Avainhenkilöverotuksen edelleen kehittäminen ja tehostaminen on yksi mahdollinen toimi.

Riikka Pakarinen

Toimitusjohtaja

Suomen startup-yhteisö ry

Youssef Zad

Pääekonomisti

Suomen startup-yhteisö ry

Juulia Koivisto

Koordinaattori

Suomen startup-yhteisö ry